SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 243. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 23, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23 ГРУДНЯ 1992. Ч. 243. РІК XCIX.

ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ МАЄ БУТИ НЕДОТОРКАНИМ

Київ (УНІАР). — У державному комітеті для справ охорони державного кордону України відбулася нарада, на якій йшлося про діяльність прикордонних військ та митної служби на державному кордоні України з республікою Білорусь і Російською федерацією.

У нараді взяли участь Президент України Леонід Кравчук, голова Комісії Верховної Ради з питань оборони і національної безпеки Валентин Леміш, голова державного комітету у справах охорони державного кордону України генерал-полковник Валерій Губенко, голова Служби Безпеки України генерал-полковник Євген Марчук, міністер внутрішніх справ генерал-полковник Андрій Василишин та голова Державного Митного Комітету Олексій Коваль. Л. Кравчук висловив впевнення в тому, що прикордонники України зроблять все від них залежне, щоби державний кордон України став недоторканим.

Фльота України зростає

Київ (УНІАР). — У складі Військово-Морських Сил України будуть десятки нових кораблів і близько 40,000 військовослужбовців. Тепер переводять випробування корабля „Славутич", готується до першого виходу у море сторожовий корабель „Гетьман Сагайдачний" та завершено будівництво десантного корабля на повітряній подушці типу „Зубр".

У найближчому часі Військово-Морські Сили України поповняться ракетним крейсером, кількома сторожовими і малими протичовновими кораблями, суднами забезпечення — про це повідомив контр-адмірал Борис Кожин, командуючий Військово-Морськими Силами України.

В Україну повертаються скарби з Франції

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Як інформує Комісія з питань культури та духового відродження при Верховній Раді України нещодавно з Франції передано в Україну колекцію особистих речей письменника Володимира Винниченка із його дому у місті Мужен, де тепер живуть українські відомі художники Іванна Винників і Юрій Кульчицький.

Вони також мають намір передати в Україну три мистецькі колекції — власні твори та твори і праці Софії Левицької, яка померла в Парижі 1937 року. Вона ще в 1910 році стала членом Осіннього сальону і почала виставляти свої твори в Парижі, які паризька критика високо оцінювала.

І. Винників — з походження львів'янка, була ученицею Олекси Новаківського та вже довгі роки перебуває у Франції, а її художні твори мають великий успіх серед французької та української публіки.

Ю. Кульчицький — родом з Дрогобиччини, має у своєму мистецькому наребку не лише графічні картини, але й прегарну мистецьку кераміку.

І. Винників і Ю. Кульчицький висловили бажання, щоб усі колекції були розміщені в Національному Музеї у Львові в окремих кімнатах.

Потрібно бази банкової системи

Київ (УНІАР). — Про місце і ролю банкової системи у здійсненні економічних реформ говорилося на зустрічі голови Верховної Ради України Івана Плюща з керівником представництва Світового банку в Україні Даніелом Кавфманом.

Як зазначив Д. Кавфман, спершу потрібно створити ефективну базу банкової системи, активізувати роботу комерційних та ощадних банків. На його думку, для вдосконалення банкової системи України необхідна певна законна база, прискорення процесів приватизації та роздержавлення.

ВІДБУВСЯ СОБОР УПЦ КИЇВСЬКОГО ПАТРІЯРХАТУ

Київ (УНІАР). — Патріярх Української Автокефальної Православної Церкви Мстислав І не прибув на Всеукраїнський собор Української Православної Церкви Київського Патріярхату. Як повідомили архиєпископи, які мали зустріч з Патріярхом, Владика Мстислав відмовився благословити Собор, хоча підтвердив, що визнає приєднання УПЦ до УАПЦ. Відсутність Патріярха пояснюється, у першу хергу, несприйняттям Мстислава особистості свого заступника в Україні Митрополита Філарета.

Основною проблемою, що обговорювалася на соборі була проблема Патріярха. Церковні ієрархи та присутні народні депутати України — члени вищої церковної ради, негативно оцінили заяви Патріярха про неканонічність об'єднання, а також вимоги Владики Мстислава щодо усунення від керівництва Церквою Митрополитів Філарета та Антонія. Митрополит Антоній у своєму виступі зазначив, що коли Патріярх Мстислав і надалі хоче бути Патріярхом, він має переїхати в Україну та припинити виступати у засобах масової інформації зі заявами, спрямованими проти окремих осіб у керівництві Церкви і проти самої УПЦ Київського Патріярху. Владика Антоній заявив також, що непослідовні дії Патріярха Мстислава викликають занепокоєння у Вселенського Патріярха і гальмують процес визнання УПЦ Київського Патріярхату. Присутні на соборі схилялися до того, що слід залишити Мстислава на становищі Патріярха, водночас усунувши його від управління Церквою.

На пресовій конференції для українських і закордонних журналістів про працю Архиєрейського Собору Української Православної Церкви Київського Патріярхату ознайомлено їх з ухвалою та постановою Собору. Собор зібрався для обговорення ситуації в Церкві після заяви Патріярха Мстислава про невизнання ним об'єднання Київського Патріярхату. Журналісти цікавилися мотивами, що спонукали Патріярха робити суперечливі за змістом заяви, що вносять замішання до лав вірних, як і дальшою долею Патріярха. Як повідомили на пресовій конференції, Собор одноголосно підтвердив спільне рішення, тобто, незалежно від бажання чи небажання Патріярха, який у православ'ї має одинакий голос з усіми єпископами, йти своїм шляхом — шляхом незалежної Церкви. Собор висловив повне довір'я обраному керівництву Церкви, а також наголосив, що вона має статут соборноправности і канонічними є лишень рішення й заяви, погоджені зі Священним Синодом. Це стосується і Патріярха Мстислава, який був і залишається главою Церкви, але не має права без узгіднення та доручення Священного Синоду виступати в її імені.

Собор також ухвалив документи, що стосуються широкого кола питань розбудови Церкви в Україні та збереження міжконфесійної і міжнаціональної злагоди.

Новий Уряд України схвалив ряд законів

Київ (УНІАР). — Кабінет Міністрів України видав закон про прибутковий податок з доходів громадян, що перевищують 60,000 купоно-карбованців. Згідно зі законом 1-го листопада 1992 року з сум заробітків, отримуваних громадянами за виконання ними трудових обов'язків і прирівняних до них доходів, які перевищують 60,000 купоно-карбованців на місяць, прибутковий податок стягається у розмірі 12,091 купоно-карбованців, плюс 50 відсотків з суми, що перевищує 60,000.

Наступним законом Кабінету Міністрів України з 1-го грудня 1992 року скасовано стягнення державного мита за виплату громадянам України сум грошових переказів, що надходять з-за кордону.

Іншим законом Кабінету Міністрів встановлено, що при оподаткуванні доходів підприємств і організацій, оподаткований дохід зменшується на суму доходу, яка спрямовується ними на приріст нормативу власних оборотних коштів, зумовлених зростанням цін.

Щоби створити громадянам України, закордонним громадянам і особам без громадянства умови для зберігання фондів в закордонній валюті у банках України, Кабінет Міністрів схвалив закон, який уповноважнює банки України відкривати громадянам поточні депозитні рахунки в закордонній валюті без підтвердження джерел отримання валютних фондів. Видача громадянам фондів у закордонній валюті з поточних депозитних валютних рахунків здійснюється без обмеження сум та напрямків використання. Доходи громадян від вкладів у закордонній валюті на депозитних рахунках в уповноважених банках України не оподатковується. Закони набули чинности з дня опублікування.

На виборах у Сербії переміг С. Мілошевіч

Београд. — Покищо нема остаточних вислідів голосування, однак перші підрахунки свідчать, що в боротьбі з пост президента Сербії переміг колишній комуніст Слободан Мілошевіч. Він дістав 56.3 відсотка голосів виборців, а його головний суперник Мілан Паніч — тільки 33.6 відсотка.

У зв'язку з цим міжнародні спостерігачі роблять логічний висновок, що війна в Боснії буде продовжуватися, більше того — тепер вона вповні може перекинутися і в Македонію, і в Косово. У своїй передвиборній програмі Мілошевіч заявив, що буде й надалі обстоювати права сербів, котрі мешкають поза республікою.

Під час виборів Мілошевіча підтримали провінційні місцевості і люди старшого покоління. За Паніча голосувала переважно молодь.

Західні кореспонденти в Београді повідомляють, що передвиборна кампанія Мілошевіча провадилася вкрай нечесними методами. Виборці відверто дезінформували щодо політики міжнародної спільноти і щодо курсу Мілана Паніча. Засоби масової інформації, що перебувають під контролею Мілошевіча, постійно наголошували на тому, що „американець Паніч не може представляти інтереси сербів".

Відомо, що у виборах відмовилися брати участь албанці Косова — ні на боці Мілошевіча, який позбавив їх автономії, ні на боці Паніча, який навіть не пообіцяв її повернути.

Опозиція має намір оголосити висліди виборців недійсними. Крім того, що Мілошевіч володів вільним доступом до першого, загальнореспубліканського, телевізійного каналу, на виборчих пунктах йшла фальсифікація бюлетенів.

У СВІТІ

РЕСПУБЛІКА БІЛОРУСЬ розпочала здійснення програми зменшення озброєнь і бойової техніки згідно з договором про загальні збройні сили в Европі. На военному підприємстві в місті Борисові, де дотепер ремонтувалися танки, будуть знищуватися броневики, а згодом, після запровадження спеціяльної техніки, й танки.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ правління Експортово-імпортового банку ЗСА Юджін Лосон повідомив, що нафтова промисловість Росії дістане від американського уряду кредити і кредитові гарантії на загальну суму 2 біл. дол. А тим часом газета „Джорнел оф Коммерс" пише, що російські підприємці в ЗСА провадять занадто розкішний спосіб життя — певна річ, на доляри. Газета пише, що вони купують авта по 30.000 — 40.000 дол., чоловіче убрання — по 800 дол., годинники марки „Ролекс" вартістю до 20,000 дол.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Ізвєстія" повідомила, що з Москви на Захід втік 42-річний кубинський дипломат Гесус Ренсолі Гіл разом з дружиною і двома дітьми. Він був довіреною особою кубинського диктатора Фіделя Кастра в Росії. Газета підкреслює, що „втеча з Куби вищих армійських чинів, працівників органів безпеки, дипломатів і діячів культури в останній час набула масового характеру".

ДЛЯ БОРОТЬБИ З БАНДИТИЗМОМ міністерство внутрішніх справ Грузії створює спеціяльне формування кількістю до 1,500 осіб. Воно буде озброєне найсучаснішими засобами боротьби зі злочинцями, в тому числі броневиками. Це формування комплектується найбільш досвідченими поліціянтами. Невдовзі вони візьмуть під свою контролю всі автові, великі і малі дороги.

ЦИМИ ДНЯМИ В МОСКОВСЬКІ книгарні надійшла „Біла книга" про те, як за наказом Сталіна і Молотова в 1937 році з прикордонних районів Далекого Сходу депортували в Казахстан і Узбекистан понад 135,000 корейців. У висліді насильного переселення корейські родини назавжди втратили зв'язок зі своєю культурою, зазнавши згубного русифікаторського тиску.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ООН схвалила резолюцію, в якій просить Раду безпеки скасувати ембарго на закупи зброї Боснією. За резолюцію було подано 102 голоси, однак 57 утрималося — ці країни ,в їх числі є й декілька европейських, вважають, що скасування ембарго приведе до розширення воєнних дій у Боснії і замирити ворогуючі сторони буде ще тяжче.

ПАРЛЯМЕНТ ГРУЗІЇ ВИМАГАЄ, щоб російські збройні сили „негайно залишили район грузинсько-абгазького конфлікту і припинили агресію щодо Грузії з російської території". В документі грузинських законодавців підкреслюється що „в російській політиці зростає агресивний чинник, що ставить під загрозу стабільність не лише на Кавказі, але й у всьому світі". Як випливає із заяви грузинського парляменту, „розміщені в Абгазії російські збройні сили перетворилися в учасника конфлікту і разом із сепаратистами, котрих вони ж і озброюють, та реакційними політичними колами Росії проводять імперську політику зазіхання на територіяльну цілісність Грузії".

МИНУЛОЇ П'ЯТНИЦІ, 18-го грудня, „Червоні кхмери" захопили ще 11-ох військовослужбовців зі складу контингенту міжнародних миротворчих сил в Камбоджі. В неділю, 20-го грудня, кхмери попередили офіційних представників ООН, що коли закладників спробують відбити силою, всіх 11 буде негайно застрілено. Стосунки між командуванням сил ООН і „Червоними кхмерами" погіршились місяць тому, після того, як Рада безпеки, засудивши започатковану кхмерами політику терору, запровадила проти них торговельне ембарго. Тепер „Червоні кхмери" відмовляються скласти зброю і впустити формування ООН на контрольовану ними територію. У неділю, 20-го грудня, усіх 11 військовослужбовців звільнено.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТІ ЗАБОРОНИЛИ ЩЕ ОДНУ НЕОНАЦИСТСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ

Бонн. — В понеділок, 21-го грудня, власті Німеччини заборонили третю з черги неонацистську організацію. Йдеться про Федеральне товариство німців землі Нижня Саксонія. Воно об'єднувало 60 екстремістів, котрі мали базу у Вільгельмгафені, портовому місті на північні країни. Як відомо, раніше уряд проголосив поза законом угрупування Націоналістичний фронт і Німецьку альтернативу. Рішення припинити діяльність неонацистів у Вільгельмгафені було прийнято після того, як поліція у висліді обшуків конфіскувала цілу бібліотеку пропагандивної неонацистської літератури.

Тим часом в неділю, 20-го грудня, неонацисти знову дали знати про себе. На жидівському цвинтарі Ляйпцігу вони порозписували надмогильні камені лозунгами: „Смерть жидам!". Продовжуються напади на втікачів з інших країн. Як повідомляє газета „Вельт Ам Зонтаг", від початку року праві радикали організували 2.184 насильницьких акції, 1.953 з них були спрямовані проти чужинців. У висліді загинуло 17 осіб, 542 дістали поранення. Газета „Франкфуртер Альгемайне" відзначає, що вжиті урядом суворі заходи привели до зменшення кількости виступів неонацистів у порівнянні з жовтнем, а тим більше з вереснем. В листопаді було зареєстровано 601 акцію, у жовтні — 740, у вересні —1.057.

Крім заборони діяльности неонацистських груп, уряд Німеччини вживає й інших способів унеможливлення антигромадських виступів правих радикалів: створено спеціяльні поліційні формування для придушення вуличних безпорядків, таємні агенти почали стежити за особливо активними неонацистами.

Українське жіноцтво організується

Ужгород (УНІАР). — Тут відбулася республіканська конференція „Українка в XX століттї", що її зорганізував Союз Українок.

Голова Союзу Українок Атена Пашко у своєму виступі звернулася до історії жіночого руху в Україні та на цьому тлі велася розмова про його відродження. Закликалося жіноцтво до участи у процесі відродження українських традицій.

Виступали Наталя Вигодованець, доцент Ужгородського Університету, Ярослава Гірник зі Союзу Українок Рівного та гості з діяспори — Маргарета Бобота зі Словаччини та Алла Марчук з Росії.

Створено Жіночу Громаду

Київ (УНІАР). — „Об'єднати жінок, незалежно від національности, соціяльного стану та віросповідання з метою розбудови української демократичної держави та громадського суспільства, утвердження абсолютної цінности життя і самобутности людини і кожної нації", — це мета української організації Жіноча Громада.

На своїй конференції активістки Жіночої Громади дали оцінку стану жіночого руху та прийняли статут організації. Головою Жіночої Громади обрано Марію Драч.

Засновано нову громадську організацію

Київ (УНІАР) — Тут засновано нову громадську організацію — Українсько-Американське Бюро Захисту Прав Людини.

Нова організація ставить собі за мету сприяння дотриманню в Україні міжнародних угод щодо прав людини-громадянина. Основними напрямками діяльности є збирання фактів та інформування фахівців і широкої громадськости, а також засобів масової інформації, про стан справ у сьогоднішній Україні, самостійне проведення розслідування окремих фактів порушень прав людини і випрацювання законодавчих проєктів у галузі захисту прав і свобід.

Співголовами організації стали відомі правозахисники Зіновій Антонюк та Семен Глузман.

В АМЕРИЦІ

АНАЛІЗА ЕКОНОМІЧНОЇ ситуації у світі вказує на те, що несподівано для усіх, економічна криза показується сильно також в Европі і Японії. З того приводу надія на поправу ситуації фінансової та ринку праці в ЗСА, якого усі сподівалися із зміною президента та його плянами, буде мабуть куди повільніша, як всі надіялися. Зріст індустрії в наступному році не можна передбачувати більше, як на 2 відс., а досі були надії, що він принаймні зросте до 3 відс.

ПОСТІЙНІ ЗМІНИ думки щодо членів нового Уряду ЗСА дивують навіть найкращих друзів новообраного президента Билла Клінтона. Він дальше змінює свої пропозиції щодо поодиноких співробітників та виглядає, що він хоче задовільнити усі бажання, що не є можливим. Все ж він пропонує членів Уряду з різних етнічних груп, а також жінок.

В ТИЖДЕНЬ ПІСЛЯ найбільшої за 30 років бурі, що навістила східне побережжя ЗСА, знавці повеней та виливу океану стверджують, що знищення перейшло усі сподівання, бо ціле східне побережжя втратило мільйони кубічних ярдів піску на вузькому поясі пляж, що залишився від попередніх гураганів та заливів. Тепер почалася гостра дискусія, що можна чи треба зробити, щоб забезпечити цю рештку пляж або їх поширити.

ЦЕРКВА МОРМОНІВ, яка була відома зі своїх дуже строгих засад, старається тепер пристосуватися краще до сьогоднішних обставин життя і тому екскомунікувала цілий ряд найбільш консервативних членів, щоб тим не відкидати тих віруючих, які не можуть жити за старими законами.

Український тенор здобуває успіх в ЗСА

Ню Йорк (О. Кузьмович). — Коли ми враз із групкою представників ньюйоркської „Думки" та організаторкою турне хорової капелі „Думка" з Києва, Марійкою Гельбіг вичікували нетерпеливо на летовищі Кеннеді прилету членів хору, з нами також чекав один із передових членів запляновного турне по ЗСА соліст-тенор Володимир Гришко.

В. Гришко

Молодий, сердечний і скромний соліст відразу безпосередньо і аж надто скромно розповідав нам в години чекання про свої останні успіхи у Вашінгтоні, про які ми вже мали інформації з місцевої американської преси. Обидві рецензії, які нам доведола читати — з відомого щоденника „Вашінгтон Таймс" і „Газетт" з Мериленду, його перший виступ у вашінгтонській опері „Царська наречена" Римскі-Корсакова був прийнятий незвичайно прихильно. Ми добре знаємо гостре перо американських музичних критиків, тому похвальні рецензії це безумовно найважливіший крок до дальшої міжнародної кар'єри, передусім на американському терені.

Рецензент „Вашінгтон Таймсу" Октавіо Рока характеризує нашого співака, як „запального і пристійного з надзвичайно промовляючим до публіки голосом. „Розмері Ганцклер в „Газетт" пише, що В. Гришко представляв ролю нареченого з „молодечою вервою і співав таким гарним голосом і з таким виразом, що рідко можна знайти у молодого тенора".

Ці дві рецензії важко проминути без враження, що вони оцінюють знаменито нашого співака і відкривають йому двері до дальших успіхів.

Саме про ці дальші успіхи розповідає нам В. Гришко у шумі міжнародного летовища.

Він відбув вже вісім авдицій в ЗСА і всі вони пройшли зі знаменитим успіхом. Вже перед місяцем була у нього авдиція у Метропольтальній опері, а тепер відбув подібну у Міській опері Ню Йорку, де зразу дістав пропозицію співати у вересні 1993 року в одній з опер Пуччіні. Успіх у опері „Царська наречена" відразу запевнив йому черговий виступ у Вашінгтонській опері весною 1994 року в головній ролі Пінкертона в опері Пуччіні „Мадам Баттерфляй", а вже у березні 1993 року він буде співати у Шривпорті, Лос Анджелесі у „Фавсті" Гунода, а в травні у Дрезденській опері у опері „Франческа де Ріміні" Паольо.

Слухаючи про його крутоголові пляни на найблищє майбутнє, питаємося щиро нашого молодого співака, як це сталося, що він їде на турне з хоровою ка-

(Закінчення на стор. 5)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Б. Єльцин з новим прем'єром

На цьому місці були міркування про ситуацію у Росії під двома заголовками „Хронічна криза у Москві" і „Компроміси у Москві". Ці обидва заголовки, які характеризують відносини у Росії, актуальні надалі.

Хронічна криза у Росії тому, що там, як ніде інде у світі, існує постійний конфлікт між президентом Борисом Єльцином, який давно виступив з Компартії і прагне демократизувати режим і перевести економіку на вільний ринок, — і завзятими комуністами, які ніяких реформ не хочуть. Вони не борються за ідеї Маркса і Леніна, а за свій особистий стан посідання, загрожений приватизацією фабрик усіх інших промислових об'єктів, які під їхньою управою. Але теж сидімі, що завернути ситуацію назад на два роки, до часу Міхаїла Ґорбачова, і скинути вибраного народом Єльцина неможливо. Тому існує там вічна криза, яку латають компромісом сами. На останній сесії Конґресу народних депутатів Єльцин зазнав моральну поразку, бо тільки одним голосом перепав внесок на переведення такої зміни конституції, яка сильно обмежила б його права, — і програв, коли перепав його внесок на затвердження Єґора Гайдара на становищі прем'єра міністра. Гайдар був сіллю в оці опозиціонерів, як реформатор економіки без уваги на її тимчасові прикрі наслідки — інфляція, дорожня, безробіття. Закидають Єльцинові, що він „зрадив" свого однодумця і приятеля та не боровся далі за нього, Гайдара, а вибрав з-посеред різних кандидатів — колишнього керівника газового промислу, Віктора Черномирдіна, якого Конґрес затвердив 721-им голосом. Обраний новий прем'єр заявив, що він є також за реформами, але не коштом нужди народу.

Насправді ніщо важливіше по суті не змінилося. Єґор Гайдар правильно заявив журналістам, що переведені вже реформи зайшли задалеко, щоб можна було завертати назад. Єльцин сказав правду у своїй промові в палаті громад у Лондоні, що комунізм ніколи не вернеться в Росії. Комунізм — це не тільки ідеологія, а й партійно-державна контроля над усією продукцією і розподілом. Гайдар, маючи дозвіл від Єльцина, переводив ригористичного принцип фінансової прибутковости в усіх приватизованих, учорашніх державних, підприємствах. Але 70 років панування комунізму привчило людей, що партія думала за них і що кожний діставав від партії (держави) бідну платню, яка дозволяла сяк так існувати. Настало масове закривання нерентовних підприємств, безробіття, центральний банк у Москві друкував рублі, які стали маловартними, росіяни менше терпеливі, як українці і відтіль — демонстрації на вулицях та гостра опозиція у парляменті.

Подібне явище відоме в Україні. Володимир Ланoвий хотів наслідувати добре йому знайомого Ґайдара, критикував прем'єра Фокіна за нехіть переводити економічну реформу швидким темпом; Фокін відійшов, але й не стало Ланового. Президент Кравчук признав у недавній промові до народу, що сталися помилки, що загально економічну реформу але вона буде переводитися з тимчасовими неґативними проявами.

Не судім занадто швидко, що позиція Єльцина захитана і тому є політична загроза від Москви. Нічого подібного. Ситуація у Росії не змінилася. Йде латанина компромісами і буде продовжуватися економічна реформа, тільки повільнішим шляхом. „Ню Йорк Таймс" із 16-го грудня ц. р. правильно стверджує, що єдина зміна — це несподівана кар'єра мало кому відомого Віктора Черномирдіна.

Микола Руденко
Київ

ІЗ ГРУДНЕВОГО ЩОДЕННИКА

I

Я написав перші рядки цієї статті 14 грудня 1992. року — в треті роковини смерти Сахарова. Його ім'я здобуло ґльобальне звучання в 1968 році, коли він разом з фізиком В. Турчиним та істориком Р. Медведєвим виступив у світовій пресі з роздумами про мир і проґрес на плянеті. То були роздуми людей, котрі не побоялися сказати правду про СССР — вони відважно кидали звинувачення московському урядові в аґресивності, імперіялізмі та порушенні прав людини. Відтоді голос Андрія Сахарова звучав щоденно, зриваючи машкару з тих, хто обіцяв своїм громадянам земний рай, а насправді тримав їх, поневолених і заморочених, у величезному концтаборі. Так, ми, соратники Сахарова, і називали СССР — „велика зона".

Нині навіть колишні партократи змушені вшановувати ім'я А. Д. Сахарова — воно витіснило ідеалізоване, підсолоджене до нудоти ім'я большевицького святого, чиї мощі й досі лежать у мармуровій піраміді на Красній площі. Немає потреби розвінчувати Леніна й ленінізм — це вже зробила невблаганна історія. І так само немає потреби надто старатися, аби піднести над плянетою ім'я Андрія Сахарова — це вже сталося без жодних зусиль з боку державних органів та партійних пропаґандистів; сталося природно, самодіяльно, як вияв пошани й любови на всіх земних материках.

На жаль, це справді святе ім'я вельми часто вживається всує — ним клянуться ті, хто ще недавно з видимою насолодою прискорювали смерть А. Сахарова. Нагадаю, чому помер академік Сахаров: він прагнув переконати Верховну Раду СССР, що треба негайно роздати землю селянам, аби не пропала весна 1990 року. Економічна реформа, за його переконанням, мала розпочинатися з сільського господарства. Його не лише ніхто не послухався — з ним розмовляли, ніби з нерозумним школярем. А. Сахаров повернувся додому виснажений, з тупими болями в серці. Ліг у ліжко, задрімав — і вже не прокинувся: не витримало серце, помер уві сні від інфаркту.

А нещодавно М. Ґорбачов виступив по телебаченню з таким визнанням: він сьогодні розуміє, що економічні реформи належало починати з землеробства. В цьому його найбільший прорахунок. На жаль, Ґорбачов зрозумів цю істину надто пізно, коли до його голосу мало хто дослухається. Інші ж російські „реформатори" (та й українські також) ще й досі далекі від такого розуміння. Сільське господарство нагадує старця, що благає кинути йому до торбини бодай недогризки, які лишилися від інших галузей економіки. Ні пального, ні добрив, ні запчастин до тракторів і комбайнів. Вся техніка працює на мотузках і рятівній дротині, а про земельну реформу урядовці згадують лише принагідно, як про щось неістотне, ба навіть небезпечне.

Мені боляче повертатися до „Економічних монологів", де послідовність майбутніх реформ викладено саме так, як про це говорив А. Сахаров і значно пізніше змушений був сказати М. Ґорбачов. Боляче тому, що, починаючи з 1963 року (впродовж 30 років!), я систематично писав про це до ЦК КПУ й ЦК КПСС. Два листи написав із заслання й М. Ґорбачову. Відповіді, звичайно, не отримав, зате американське видавництво „Сучасність" іще в 1978 році видрукувало „Економічні монологи", що були написані на пораду А. Сахарова.

Небагато людей стояло поруч леґендарного академіка. Небагато через те, що саме лише знайомство з цією людиною загрожувало багатолітнім ув'язненням. Власне, такого знайомства й бути не могло, якщо ти не готовий сказати на цілий світ того, про що не здатний мовчати; а тим більше не готовий услід за цим вирушити до в'язниці або психушки і то не на рік чи два — менше десяти років рідко хто діставав за своє бажання висловитися вільно, правдиво. А, скажімо, дістав 12 років, дружина Раїса — 10. Та й сам Сахаров опинився в багатолітньому засланні.

(Продовження на ст. 6)

Степан Яворський

Вісті з Оттави

Історична подія відкриття першої амбасади України в Канаді 1-го грудня ц. р. збіглася з першою річницею референдуму в Україні, під час якого понад 92 відсотки мешканців України голосували за повну незалежність і самостійність.

Амбасадор Левко Лук'яненко і його співробітники добре підготувались до цієї події, запросивши і представників української громади в Оттаві до участи і допомоги у влаштуванні цього важливого святкування. Завдяки ініціятиві місцевого Товариства Прихильників Руху була зорганізована група добровільних робітників, які з завзяттям приступили до праці над ремонтом і перебудовою поодиноких кімнат для потреб посольства і консульства. Це було велике і відповідальне завдання, яке вони виконали бездоганно і на час.

В листопаді зайшли певні зміни в персональному штабі українських дипломатів. Міністерство Закордонних Справ України відкликало до Києва радника-посланника О. Родіонова і першого секретаря-консула Є Кучера, а не їх місце міністерство прислало радника-посланника Андрія Веселовського і першого секретаря-консула Ярослава Асамана.

На день відкриття амбасади з Києва приїхали Микола Макаревич, перший заступник міністра закордонних справ України, і Борис Корнієнко, голова директорату двосторонніх відносин в Міністерстві Закордонних Справ. Святкування офіційного відкриття амбасади почалось пресовою конференцією в новому будинку, на якій було кілька десятків журналістів і кореспондентів (місцевих і позамісцевих). На їхні питання, після короткого вступного слова амбасадора Лук'яненка, відповідали М. Макаревич і амбасадор Лук'яненко. Більшість питань відносилось до перспектив українсько-канадських відносин, до практичних кроків нового коаліційного Уряду України в реформуванні економіки та до намірів України в ділянці ядерного роззброєння.

О 12-ій годині амбасадор і його співробітники винесли з приміщення посольства національний прапор України, який, разом з землею, привезеною з України, був посвячений священиками української православної та української католицької церков. Після цього синьо-жовтий прапор піднесено на щоглі перед будинком під звуки національного гимну „Ще не вмерла Україна".

З коротким словом привіту до присутніх звернувся Л. Лук'яненко. Після цього промовляли: директор департаменту міністерства закордонних справ Канади Л. Фрілендер, депутат федерального парляменту Мек Гарб і голова місцевого Конґресу Українців Канади О. Волох, а М. Макаревич прочитав звернення Президента України Леоніда Кравчука, в якому він, між іншим, сказав: „Від щирого серця висловлюю глибоку вдячність організаціям і окремим громадянам за надання допомоги в придбанні будинку для посольства України в Оттаві, а також резиденції для українського посла. Ми високо цінуємо цю допомогу і підтримку в цей знаменний і дуже складний час утвердження України як незалежної держави. Віра в справедливість розпочатої нами великої роботи, глибока впевненість в незворотності демократичних реформ додають нам сили і оптимізму в будівництві нової України, суспільства справжньої демократії і соціяльної справедливости. Бажаю, щоб і надалі міцніли зв'язки ваших сімей, кожного українського дому з єдиною для всіх Україною".

Після цього було перетято синьо-жовту стрічку перед дверима посольства і численних присутніх запрошено оглянути будинок амбасади.

Увечорі того самого дня, у великій Залі конференції в будинку федерального парляменту Канади, відбулося урочисте прийняття, на яке були запрошені дипломати усіх посольств в Оттаві, члени парляменту, урядники міністерств і представники української спільноти з Оттави, Торонто, Вінніпеґу та інших міст.

Прийняття було успішне. Присутніх було понад 300 осіб. Після офіційного привітання усіх гостей Л. Лук'яненко виступив з короткою промовою, в якій він подякував родині Гуцуляків за їх щедрий дар будинку для амбасади, Конґресові Українців Канади за придбання резиденції для амбасадора і родині Бжесневських за приміщення для майбутнього консульства в Торонто.

Після амбасадора промовляв заступник міністерства закордонних справ Канади Дейвид Райт, який запевнив присутніх, що Канада продовжуватиме політику економічної, технічної та гуманітарної допомоги Україні. Останнім промовцем був М. Макаревич, який передав вітання українцям в Канаді від Президента та від нового Уряду України під керівництвом прем'єра Леоніда Кучми.

В суботу, 5-го грудня, амбасадор Лук'яненко запросив до амбасади тих людей, які своєю працею активно допомагали амбасаді в початковому періоді її існування. Це була група перекладачів, активні члени Управи Товариства Прихильників Руху та добровільні робітники, які своєю відданою працею заощадили амбасаді понад 20,000 дол. Амбасадор особисто їх привітав і вручив кожному листа з подякою. В короткій промові амбасадор підкреслив, що без фінансової допомоги української спільноти в Канаді та без фізичної і моральної допомоги оттавської громади встановлення посольства в Канаді було б запізнено принаймні на один рік.

Юрій Р. Рибак

ЗОСЕРЕДЖЕНІСТЬ — РУШІЙНА СИЛА

Живемо у світі хмарочосів і зустрічаємось з людьми у різних ситуаціях та дивує нас, чому щось виходить так, а не інакше. Світ прямо приголомшує нас динамікою подій та розвою до цієї міри, що все побачити, затямити і збагнути стає щораз складнішим... Прижмуреним оком дивимося на поведінку наших приятелів та знайомих і зауважуємо, що одні читають книжки і захоплюються „золотими думками", а інші вважають, що у тих книжках нічого путнього нема; одні дискутують на тему вислуханих доповідей, а інші вважають цю дискусію втратою часу, а вже коли йдеться про світ музи, то годі всіх вдоволити. А в праці?.. Скільки тут критики „боса" за те, що він, мовляв, надто вибагливий і постійно вимагає точности. При цій же нагоді напрошується згадати теж редакторів і коректорів газет, які мають заковику з додатковою поштою щодо ненавмисних переочень або чортиків, що народились проти волі друкарів!.. І корінь усіх неґативів приходиться шукати таки у поверховному зосередженності уваги. Ми, звичайно, примикаємо очі або пропускаємо попри вуха багато потрібних речей. Оправдуємось, що маємо з важливішим до діла як ось хоча б з психологічним мотивом наставлення запевнити родині щоденний хліб насущний — істина стара як світ.

Йоґа, одна з ортодоксальних систем браґманізму, вірить у надприродну силу споглядання та самозаглиблення. Нині вона поширилася у ЗСА у формі системи руханки з приписаними позами та контролем віддиху. Слово „йоґа" у санскриті (клясична мова Індії) означає дисципліну. І тут саме поняття зосередженности прибирає основне значення і пояснюється як „спроможність ума заглиблюватись думками в одну ідею, виключаючи автоматично усі інші". Зосередженність вважають мистецтвом, при допомозі якого можна осягнути багато. І здається, що найбільше її примінення знаходимо у спортовому житті, де саме йдеться про осягнення якнайкращих вислідів. Але спорт немає на це монополії, бо доступ до цього кожній людині праці, яка намагається своє буття увінчати успіхами. Доказ на це дають азіяти всяким родом фізичної чи умової роботи, циркові актори подиву гідними актами і факіри неймовірними трюками.

На думку ентузіястів, зосередженість — це „чари людського ума", що зосереджується на „енерґії свідомости". Цю саме свідомість можна б порівняти до електричної лямпи, що освічує темний ліс. Але коли цю лямпу заступити прожектором, то тоді зайде наглядна зміна. Ціла, бо, енерґія світла освітить дерева, які досі скривалися у темряві. Подібно діє і людська сила уваги чи іншими словами зосередженість „енерґії свідомости".

Наставлення до зосередженности є дуже важне, головно у часі, коли йдеться про виконування завдання на вершинах („Reak Performance"). І не диво, що крім спортовців у тому зацікавленні теж представники бизнесу, медицини як теж війська. Чи летун у повітряних просторах, чи музика на сцені, чи хірург в операційній залі, чи менеджер у підприємстві, всі вони разом і осібно стремлять осягнути вершок вершини свого завдання.

Постійна оптимістично розумова, а при тому відпружуюча рутина підготови спортовця перед змаганнями знаходить теж своє примінення у неспортових ділянках буття. І так: адвокат з увагою упорядковує свої записки і доказовий матеріял, заки виступить з останнім словом перед судом; бизнесмен перевірює свої калькуляції, перекидає графічні і речові докази безпосередньо перед своєю презентацією плянів під час конференції, знову ж хірург, приготовляючись умово до рутини операції, старанно вимиває щіткою руки...

Завдяки телевізійному апаратові можна побачити на екрані як музикант зосереджує свою увагу перед виходом на сцену, або як співак глибоко вдихає повітря, щоб наповнити легені киснем, джерелом енерґії. Та все ж таки найбільш вдалося завважити зовнішні прояви зосередженности під час останньої Олімпіяди 1992 року. Можна це було побачити на обличчях спортовців велику серйозність з постановою свою посвяту часу, енерґії і гроша завершити... медалею.

(Закінчення на стор. 6)

Володимир Жила

„ПЕЧЕ МОЯ ГІРКА СЛЬОЗА"

Атена Пашко, „На вістрі свічки", Українське Незалежне Видавництво „Смолоскип" ім. В. Симоненка. Балтимор-Львів-Торонто, 1991. 76 стор.

II

Велике враження викликав у мене і вірш „На 19-те листопада 1989 р." Це день перепоховання Василя Стуса. Атена Пашко у піднесенні пише:

У панахидний час,
смертію смерть поправши
у савані збілілого світання
Вертається до нас,
на клич землі, на завше
Труни печать зболілого єднання.

Вона ж великий прихильник В. Стуса. Він найкращий український поет XX сторіччя". І тому у вірші й окремі слова і цілі рядки спеціяльно вишукані, повні глибокого змісту, бо вони призначені на звеличення великого поета, який вертається до нас, в Україну:

у савані збілілого світання.

Його кличе рідна земля, бо він належить їй і в ній він має спочити.

Не залишився поза увагою поетки і смертоносний Чорнобиль. Для неї він „чорний біль", „Чорнобильний біль сваволі", а 26-го квітня „ртутний світанок", „отруйний ранок". Це день страшної трагедії:

В танку обману
Йшли до останку
Наші нащадки.
Під чорним сонцем
Палючим сонцем
У кров смертельно
впивався стронцій
Сурмили сурми
в ангельських крилах,
Земля розкрила
скиби в могилах.
Скільчились зерна
в скалічених лонах,
Шкірилась скверна
у гаслах червоних.
Лягло мовчання
Грізно в колони.
Зони тюремні,
Рентґенні зони...

Фолкльор у цьому вірші невідступно супроводжує поетичне мислення Атени Пашко, хоч ознаки його менш зовнішньо виражені. Але і це робить її твір потужним виявленням стихійних сил, що так шкодять людині. Лихо переростає усі інші нещастя і тому закінчення вірша звучить дивно. У ньому трагізм перероджується в „мовчання", а сам терен дії стає то тюремними, то рентґенними зонами.

Вірш „Заснула я втомлена на шляху..." — це насамперед свідчення її поетичного багатства та показник тих джерел, з яких вона черпає матеріял. Тут і чимало прикладів жіночого світосприймання, яким поетка любується і опоетизовує окремі рядки. На окрему увагу заслуговує закінчення цього цікавого і наскрізь інтимного вірша:

І тихо промовив:
— Ти геній мій злий.
Так тихо промовив,
що не вколола стерня.
Так тихо промовив,
що не захмарилось небо,
не налетіла буря,
не згасло сонце.
Тільки —
я пробудилась із сну.

Напрочуд гарно звучать її коротенькі вірші. Вони вдумливі, у них гарна форма та глибока думка:

Дякую за квіти
І за тиху ласку...
За щире признання
і за день в намисті...
І за несміливе повернення
в казку,
Що з'явою стала
в осінньому листі...

Тут Атена Пашко несподівано для читача показує з різних точок бачення, у різних, сказати б фокусах окремі особливості слова, його красу, а передусім глибину його значення.

В поезії Атени Пашко буває і чимало патріотизму, наскрізь шляхетного, що не тільки западає в душу, але справді запам'ятовується. З цього приводу процитуємо короткий вірш „На 22-е січня":

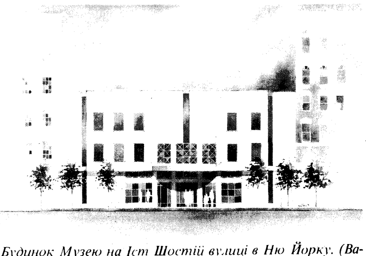
На святі Твойому
я йду до причастя,
Освячую руки
стражденним крилом.
Моя Україно,
Мій промене щастя —
зачаття,
колиско,
скорбото,
труно...

У віршах окремі слова змальовують неповторні ознаки думки й почуттів, а саме, те своєрідне, чим ми гордимося, бо воно нам рідне та дороге.

(Закінчення на стор. 6)

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Ч. 39 ГРУДЕНЬ 1992 Р.

Будинок Музею на Іст Шостій вулиці в Ню Йорку. (Варіянт проєкту перебудови).

РОЗБУДОВУЙМО ГРОМАДСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ „УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ"

За утримання, поточну працю і розбудову Музею відповідає громадська організація „Український музей", яка щороку скликає загальні збори. Всі члени її дістають річні звіти управи й адміністрації.

Нині великі зусилля прикладаємо на збирання коштів для перебудови будинку на Іст Шостій вулиці, щоб мати в Нью-Йорку репрезентативний Український Музей. Кошти надходять, але треба також пам'ятати про членство організації, що є фундаментом, на якому стоїть Музей. Членські внески становлять солідну частину бюджету Музею на поточні видатки. При управі діє комісія членства, яка дбає про „зміцнення фундаменту". Членські внески в 1983-90 роках давали щорічно 33-35 тисяч долярів. У 1991 році ця сума впала до 31,745 дол. Очевидно, відійшло у вічність чимало людей із старшої ґенерації, нині слово за молодшими. Тепер у Музеї є понад 1,500 членів, майже всі в Америці (у 31-му стейті, найбільше в Н. Й. і Н. Дж), шість — в Канаді і по одному в Бразилії, Італії й Німеччині.

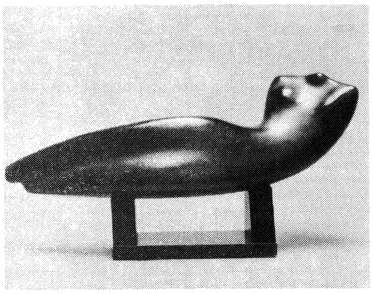
Сьогодні, коли розгортається збирання серед українців усієї Америки коштів на спорудження репрезентативного будинку в Нью-Йорку, треба одночасно дбати про збільшення кількости членів Музею і тим забезпечення його діяльности. За роботу взялася комісія членства, голова — Оксана Тритяк, члени — Христя Бонакорца, Софія Геврик, Наталка Пигляр, Ольга Ставнича. Головне завдання — приєднувати людей з молодшої ґенерації. Незабаром будуть вислані листи до всіх членів Музею, щоб допомогли в цій справі, щоб кожний приєднав бодай одного члена. Буде співпраця з комітетами розбудови Музею в різних містах Америки, в яких треба також приєднувати членів.

Ставайте членами Українського Музею!

Виберіть категорію членства і шліть Вашу заяву і належний внесок на адресу Музею.

(Закінчення на стор. 5)

Колекції Музею зростають

Олександер Архипенко „Торс в просторі", 1935 р., бронза, литво, патинування.

Колекція образотворчого мистецтва

Св. пам'яти Олена Мартинюк подарувала Музеєві твори, надбанням яких може пишатись кожен музей, — це Олександра Архипенка — „Торс в просторі"; Василя Курилика — „Школа в преріях. Чищення гу-бок для шкільних дошок"; Григорія Крука — „Атенагорас І" та Яреми Гарабача — „Пірует".

До колекції афіш надійшло 16 афіш із Харківського Літературного музею. Це дві афіші: „Валерій Бондар. Графіка" та „Пам'яти діячів РУП. — М. Міхновський." Автор афіш — Валерій Бондар.

Колекція Народного мистецтва

Згідно з заповітом Анни Лопатинської, Музей дістав з її спадщини вишитий рушник з Полтавщини. Разом із рушником передано листа від жінки, яка переслала його Лопатинській з України. Зокрема в листі написано: „...рушник ми привезли з Полтавщини. Його в 1932 р. вишила Чубай Ганна Ярославна. Вона нам сказала: „Беріть, діточки. Як я його в голод з 33-му на хліб не виміняла, тепер не дам на онучі подрати. Може йому краща доля судилася". Нехай цей рушник стане і для Вас символом віри і незламности".

Йосиф і Галина Сміндаки подарували Музеєві жіноче народне убрання з села Шамброн на Пряшівщині. Подружжя дісталось це вбрання, зроблене на початку 20-го ст., від родини народженої в Америці, Йосифа Сміндака, яку подружжя уже не раз відвідувало в їхньому рідному селі.

Мистець Петро Мегик, незадовго до смерти, подарував Музеєві старовинну патерицю з Гуцульщини.

Стародруки

Нове надбання Музею — вісім церковних книг, надрукованих у Москві в 1644-1651 роках. Ці стародруки подарували Музеєві Теодосій та Лукія Гриців, які мають збірку стародруків, живуть в околиці Філядельфії.

Активізуємо збирання фондів на новий будинок Музею

„Полюбити можемо лише щось гарне й велике, тому головне завдання національних музеїв є виявлення власної сили перед своїми, щоб черпати з неї снагу. Покажімо нашій спільноті чим ми були і чим залишаємося далі, що в нас живуть прегарні й великі традиції, що ми є носіями великої рідної культури, що плекаємо таланти і в цьому саме лежить головне завдання й мета нововідкритого Національного Музею".

Вищенаведені слова з промови Митрополита Андрея на відкритті Національного Музею у Львові 1913 року не втратили своєї актуальности й сьогодні. Ці слова повинні бути дороговказом для наших музеїв у діяспорі, які є не тільки носіями рідної культури, з джерел якої черпає сили наша громада, але також, а може й головне, музеї є аванпостами й амбасадами, що знайомлять широкий світ з нашою культурою.

Спорудження в Ню Йорку музею, який репрезентуватиме скарби української культури, буде найбільшим і найцінніщим дарунком нашій Батьківщині від її дітей у розсіянні.

Сьогодні конкретне завдання Українського Музею в Ню Йорку — перебудувати куплений ним і уже виплачений будинок на Іст Шостій вулиці на музей з просторими виставковими залями, авдиторією, мистецькою галерією, фондосховищами. Гроші на це надходять, на 9-те грудня в будівельному фонді Музею було близько 224,400 дол. Нині енергійно беремося за цю справу.

Новостворений Комітет збирання фондів на новий будинок Музею тепер організовує по всій Америці й Канаді реґіональні комітети „приятелів" Музею. З початком 1993 року ці комітети приступлять до інтенсивного збирання фондів, щоб якнайшвидше розпочати будівництво.

Віримо, що українська громада розуміє значення нашої праці і позитивно відгукнеться на нашу акцію і наш заклик. Розраховуємо на жертвенну і свідому пріоритетів українську громаду, яка підтримає спорудження репрезентативного Українського Музею — культурної амбасади в одному з найбільших центрів світу — Ню Йорку.

Анна Алиськевич

КОМІТЕТ ЗБИРАННЯ ФОНДІВ НА НОВИЙ БУДИНОК МУЗЕЮ

Анна Алиськевич — голова
Іван Винник — м-голова та координатор зв'язків з нюйоркськими організаціями
Оля Левицька — м-голова
Андрій Рак — м-голова, референт фонотона
Марта Бачинська — співробітниця УМ
Орест Білоус — член під-комітету збирання від корпорацій
Роман Гавриляк — секретар та координатор місцевих комітетів приятелів УМ
Оля Гнатейко — координатор „більших" жертводавців
д-р Климентій Рогозинський — координатор зв'язку з церквами
Ірена Руснак — вільний член, музейний референт СУА
Таня Тершаковець — координатор імпрез
Вільні члени: —Д-р Йосиф Данько, Христя Жарська-Шох, Лідія Крушельницька, Іванна Рожанковська, Марта Цимбаліста.

В майбутньому склад Комітету буде доповнений.

ДОБРОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ

29-го листопада численна публіка була зачарована добродійним концертом в Меркін концерт-голлі в Ню Йорку з участю видатних українських музикантів та співаків, які виступали безплатно. В програмі концерту були твори українських та західних композиторів. Виступали: Володимир Винницький, Лариса Крупа, Олександер Слободяник, Микола Сук, Марія Цимбала, Тетяна Чекіна, — фортепіано; Олег Криса — скрипка; Наталія Хома — віолончеля; Оксана Кровицька — сопрано; Роман Цимбала — тенор; струнний квартет ім. Леонтовича. Прибуток з концерту був призначений Музеєві. Музей дуже вдячний всім артистам і всім організаторам цього надзвичайного концерту.

ДОХІД З КОНЦЕРТУ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ — МУЗЕЄВІ

В неділю 25-го жовтня у Веілл-Голлі в Ню Йорку з великим успіхом відбувся концерт, який Український Музичний Інститут присвятив пам'яті основника УМІ проф. Романа Савицького і відзначив 40-річчя Інституту. Виконавцями були учні та випускники УМІ і вокальний ансамбль під керівництвом Богданни Волянської. В програмі були твори українських композиторів. Увесь дохід — 500 дол. був призначений Українському Музеєві. Дуже дякуємо!

ФОТОАРХІВ

З недавніх надходжень згадаємо фотографії, одержані зі східної діяспори: знімки членів Товариства української культури у Владивостоку.

Від Ольги Купчин (Купчинської) одержано кілька фотографій української протестантської церкви в Ню Йорку, де її батько був пастором.

ФІЛАТЕЛІСТИЧНА КОЛЕКЦІЯ

Олекса Кедринський подарував Музеєві 56 поштових марок УНР і Української Держави, 36 повоєнних таборових марок і 352 марки різних держав.

Популяризація колекції

Популяризувати колекцію можна різними шляхами: поштівками, буклетами, каталогами, а також і репродукціями у календарях. Цього року до нас звернулася кредитівка „Самопоміч" із проханням підібрати до календаря, що має вийти у 1993 році репродукції з творів, які є в колекції образотворчого мистецтва Музею. Фотограф Петро Грицик майстерно виконав фотографії.

З колекції Музею поміщено: Яків Гніздовський „Голуби", полотно, олія (обкладинка). Микола Кричевський, „Венеція" папір, акварель. Михайло Мороз, „Осінні рефлексії", полотно олія.

Пам'яти Марії Даниш

Марія Даниш.

24 жовтня відійшла у вічність Марія Даниш, член управи Музею, яка координувала працю добровольців, була однією з тих, чия віддана і копітка праця умо жливила розвиток Музею.

М. Даниш народилася 20 грудня 1913 р. в родині священика о. Бадана в селі Завадці біля м. Турки в Карпатах. Училася в Краківському університеті. В 1938 р. одружилася з д-ром Тарасом Данишем. У 1950 році родина приїхала до Америки, оселилася в Ню Йорку. В 1957 році д-р Даниш помер, залишив удову з двома малими дочками, яких вона виховала, дала їм освіту. Від 1960-их років М. Даниш брала активну участь у праці Союзу Українок Америки.

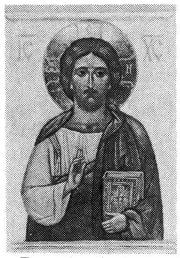
У 1979-80 і від 1983 до літа 1992 року М. Даниш була в складі управи Музею, здебільшого членом екзекутиви. В листопаді 1979 р. було засновано гурток добровольців-співробітників Музею. Відтоді координатором їхньої праці здебільшого була М. Даниш. У її звіті за 1980 рік читаємо про завдання добровольців: чергувати в Музеї, коли він відкритий для відвідувачів; допомагати при влаштуванні виставок і проведенні курсів, у праці з музейними експонатами та підготові буфету під час відкриття виставок тощо. Ці слова, написані понад 12 років тому, описують не тільки працю добровольців, але й діяльність М. Даниш, яка ними керувала і завзято працювала сама.

У річних звітах Музею не раз підкреслювано, що успіхові діяльности добровольців, так необхідних Музеєві, сприяла вдача координатора Марії Даниш — її рішучість, точність, а одночасно м'якість і дипломатичність. Пані Марусю любили всі, хто її близько знав.

У пам'ять активного будівника Музею на 30 листопада складено 3,605 дол.

Петро Холодний мол. „Богородиця — Одигітрія", 1988, дошка, темпера.

Петро Холодний мол. „Христос — Пантократор", 1988 р., дошка, темпера.

Продовжуємо підготовку виставки Петра Холодного мол.

Копітка праця над фотографуванням іконостасів майстра новітнього українського іконописного мистецтва продовжується. Підготовка монографії творів Петра Холодного мол. — це також допомога теперішній Україні, бо розвиток релігійного мистецтва найбільш придушувався владою. Просимо усіх зацікавлених підтримати видання монографії видатного українського мистця для українського мистецтва та майбутніх поколінь. Прохаємо виписувати чеки на Ukrainian Museum. Cholodny Fund.

Виставки у Музеї

Від травня цього року в Музеї відбулись дві виставки: „Твори Олекси Новаківського із колекції Миколи Мушинки" та „Давні традиції — молодий погляд (українські народні скарби очима дітей України)".

Твори Олекси Новаківського вперше експонувалися на Американському континенті, і тому ця виставка стала пересувною. Уже з успіхом експонувалася в Українському Освітньо-Культурному Центрі Філядельфії, а тепер — в Українському Інституті Модерного Мистецтва в Чікаго, пізніше продовжить експонування в Осередку Української Культури й Освіти у Вінніпеґу, Манітобі, і на закінчення — глядачі Канади матимуть змогу оглянути її в Канадсько-Українській Фундації у Торонто.

Олекса Новаківський „Портрет Галини Голубовської (?) картон, олія.

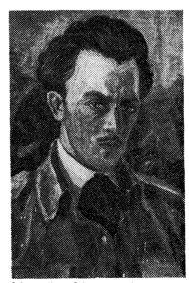
Сільські діти. Т. Ковальчук, 9 років, аплікація.

Виставки дитячої творчости завжди вражають буйністю фантазії та безпосередністю передачі, — це світ нових відкрить, світ тайни людських можливостей... Виставка організована інституцією по обміну зразками дитячого мистецтва у місті Міддлберрі (Вермонт) завдання якої — організовувати щорічний обмін дитячої творчости.

На виставці експоновано також зразки народної творчості із колекції народного мистецтва Музею: рушники, весільні короваї, писанки, тощо...

ПАМ'ЯТИ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ — ДРУЗІВ МУЗЕЮ

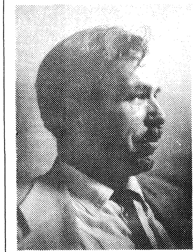
З сумом усвідомлюємо велику втрату для української культури та мистецтва, майже одночасно відійшли від нас три корифеї українського мистецтва, друзі Музею: Петро Мегик — 26-го серпня 1992 року на 93-му році життя; Еко Козак — 22 березня 1992 року на 90-му році життя; Михайло Мороз — 27 вересня 1992 року на 88-му році життя. Кожен із цих мистців плідно працював на ниві української культури та мистецтва. Після смерти Петра Мегика у Музеї засновано фонд, відсотки з якого підуть на видавничу діяльність Музею.

Михайло Мороз „Автопортрет", 1932 р., полотно, олія.

Михайла Мороза ретроспектива виставка експонувалась в залях нашого Музею у 1990 році. Після смерти створено фонд Михайла Мороза, кошти якого призначені на монографію творчости мистця.

Михайло Мороз народився 7 липня 1904 року в селі Пліхів, Бережанського району, Тернопільської області. Мистецьку освіту здобув у школі Олекси Новаківського, в Академії Жульєна, (Париж) та Національної Академії Мистецтв (Париж). В 1932-1935 роки Михайло Мороз — асистент професора Новаківського, після смерти вчителя виконує серію портретів при спархії св. Юра, часто виїздить на Гуцульщину. Далі його еміграційний шлях подібний до інших українських еміґрантів періоду Другої світової війни: табір втікачів у Німеччині, далі еміґрація до ЗСА. Мистецтво Михайла Мороза глядач мав можливість бачити у галереї „Панорас" в Нью-Йорку, на виставках в Парижі, Торонто, Сиракюз, у Римі в Українському Музеї — в кімнаті присвяченій творчості мистця.

Петро Мегик. Фото.

Петро Мегик народився 24 червня 1899 року на Буковині. Мистецьку освіту здобув у Варшавській Академії Мистецтв. В 1927 р. організовує мистецький гурток „Спокій", який об'єднує студентів-українців у Варшаві. В 1945-1949 рр. мешкає в Німеччині: малює, бере участь у виставках, видає журнал „Українське мистецтво". В 1949 році еміґрує до ЗСА, поселяється у Філядельфії, організовує відділ ОМУА, разом із Петром Андрусевим відкриває мистецьку студію, започатковує періодичне видання „Нотатки з мистецтва".

Симпатики „Комаря" вітають його з ювілеєм.

У Музеї плянувалася виставка сатиричних творів Ека Козака. Куратором виставки та автором статті каталога мав бути Остап Тарнавський, що також завчасно відійшов від нас у цей же ж вересень 1992 року, почавши працю над каталогом. Відділ образотворчого мистецтва має у своїй колекції твори Ека Козака.

Еко Козак народився 21 січня 1902 року в селі Гірне на Стрийщині. Мистецьку освіту здобув у студії Олекси Новаківського. Свої перші кроки в мистецтві карикатури розпочав в сатирич-ному журналі „Зиз" і відтоді визначився його напрямок в мистецтві, — (карикатура, газетно-журнальна, книжкова та ужиткова графіка; Еко Козак — один із сподвижників української дизайнерської думки). Його сатиричний журнал „Комар", на думку Якова Гніздовського, „...не звалила воєнна хуртовина, Еко переніс його з собою на еміграцію, а потім аж за океан, і воно [деревце української культури] впустило коріння в повний ґрунт і стоїть гордо як знак живучости українського духа і як фактор нашого модерного життя".

НЕДАВНІ НАДХОДЖЕННЯ ДО БУДІВЕЛЬНОГО ФОНДУ МУЗЕЮ

Д-р Олександер і п. Ярослава Гудзяки (м. Сиракюзи, Н.Й.) склали до фонду 100 акцій на суму 7,500 дол.

Д-р Гудзяк — дантист, нині на пенсії. Брав активну участь у праці УККА та інших організацій. Ярослава Гудзяк є членкою СУА. Від 1957 р. активно працювала на різних посадах у 68-му відділі.

Одержано 7,500 дол. із спадщини Ольги-Марти Лукаш.

Володимир і Катерина Володюки (м. Четгем, Н.Дж.) склали пожертву в сумі 5,000 дол.

Засновано новий тривалий фонд

У жовтні ц.р. відкрито тривалий фонд ім. професора Петра і Дарії Мегиків. Відсотки з цього фонду мають іти на видавничу діяльність Музею.

Адреса Музею: 203 Second Avenue New York, N.Y. 10003. Tel. (212) 228-0110

Музей відкритий від середи до неділі включно від 1-ої до 5-ої год. по полудні.

ВИДАЄ УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

Редагували: Стефанія Гнатенко і Любов Дражевська

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

(Закінчення зі стор. 3)

ЗАПЛЯНОВАНА ВИСТАВКА

У березні 1993 р. має відкритися виставка „Українське нарудне мистецтво з Борщівщини". Буде експоновано жіночі й чоловічі народні вбрання, писанки й тканини. Велика частина експонатів — подарунок Гарасима Маковського, походять з села Гермаківка.

Будуть також виставлені експонати з колекції Музею.

Будемо вдячні власникам експонатів народного мистецтва з Борщівщини, які позичать їх Музеєві для цієї виставки. Прохаємо телефонувати: (212) 228-0110.

Освітня праця Українського Музею

10-го жовтня Музей відвідали дві групи учнів (90 дітей) з Школи Українознавства Самопомочі в Ню Йорку. Діти із захопленням оглядали виставку малюнків їхніх ровесників з України. Мистець Ярослава Сурмач-Міллс розповідала дітям про мистецтво малювання, показувала їм ілюстровані нею книжечки і пояснювала як друкують кольорові малюнки.

Фундація братів Осінчуків

Брати Роман і Михайло Осінчуки

Біль розлуки з найближчими стає деколи поштовхом до створення чогось шляхетного, гарного, щоб пам'ять про дорогих осіб, які з волі Всевишнього залишили цей світ, залишилася справді тривалою, вічною, а не лиш як співаємо у піснях.

Таким висловом глибокої любови і вдячности до найдорожчих рідних є ініціятива Лідії Осінчук, яку вона подала вже під час тризни після похорону д-ра Романа Осінчука, а це заснувати постійну фундацію в пам'ять св. п. чоловіка і шваґра. Мама і дочка Лідія і д-р Юліяна Осінчук зложили та Товариство „Свята Софія" інвестиції (Нувін і Вен Кемпер) разом вартости 50,000 дол. щоб з них створити постійну фундацію у пам'ять св. п. професора-мистця Михайла Осінчука і д-ра медицини Романа Осінчука. Згідно з правилами Фундації, зложений капітал буде завжди інвестований, а тільки відсотки з капіталу вживатиметься на цілі, узгіднені в контракті, себто на поглиблення студій здібніших студентів мистецтва, зокрема іконографії, чи на спеціялізацію для молодих лікарів з України. Фондом завідує Товариство „Свята Софія" і забезпечує його тяглість.

Одна й друга ціль дуже на часі. Для студентів і молодих професіоналістів України, які довгими десятиліттями були відокремлені від західнього світу й не мали можливости запізнатися з найновішими здобутками модерної медицини, чи у випадку майбутніх мистців, які ніколи не вивчали церковного мистецтва й східньої іконографії, стипендія ім. Братів Осінчуків не одному відкриє двері у світ.

Якраз тепер прийшов час на подібні стипендії. Відколи Церква в Україні стала вільною, треба будувати, відновляти й розмальовувати багато храмів Божих. Надіємося, що стипендисти названої Фундації стануть послідовниками Михайла Осінчука, який творив українське церковне мистецтво, сперте на українську церковну традицію минулих віків, та бажав вводити його у сільські церкви, бо, як він сам говорив, „це було місце, , в якому переважна частина нашого народу — наше селянство — мало стрінутися з мистецтвом..."

Потрібно й добрих спеціялістів різних ділянок медицини. На Заході спеціялізація посунулася до найменших ділянок і є можливість і засоби їх вивчати.

Заки однак Фундація зможе діяти, себто заки призбирається більше фондів-відсотків, на бажання родини плянується видати друком деякі матеріяли зі споминів-рукописів д-ра Романа Осінчука — про його родинне село та про його працю. Спомини ці дуже цікаві, вони вводять в атмосферу не лише родинного дому Івана Осінчука, але також усього невеличкого подільського села Голошинці на Збаращині, якого провідником і ідеологом був Іван Осінчук, батько Михайла і Романа. Зі споминів пізнаємо, з якою ніжністю і любов'ю вертається у своїх думках д-р Роман Осінчук до рідної хати, річки Самець, що тихо плила подільським яром, згадує пахучі сіножаті і, врешті, послідовну працю батька-самоука, який був невтомним організатором першої школи в своєму селі та душею всього громадського життя Голошинець.

Оте глибоке знання нашого довоєнного села, знання душі селянина, що творив здорову моральну підставу суспільства, любов і майже культ своєї родини, — все це виточило життєвий шлях д-ра Романа Осінчука, лікаря-громадянина, й заслуговує на те, щоб згадані спомини вийшли друком. Заслуговують вони на те й тому, що п'ятнадцятьлітнє панування комунізму на західніх землях України знищило наше село, оту резерву здорового кореня українського народу, з якого, помимо усіх лихоліть, завжди приходило відродження.

Фундація ім. Михайла й Романа Осінчуків залишиться тривалою пам'яткою про тих непересічних двох братів, що все своє життя горіли любов'ю до своїх Батьків, свого родинного села Голошинці, яке стало джерелом сили й наснаги у жертвенній і послідовній праці цілого їхнього життя для Української Церкви й рідного народу.

Романа Навроцька

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

пелею з Києва „Думкою", де буде „лише" одним із чотирьох оперних солістів.

— „Бачите, щоб це зробити я навіть відмовився від дуже корисної пропозиції поїздки до Ізраїля, яку міг тепер здійснити. Але я уважаю своїм обов'язком бути із українською державною капелею в її першому турне по ЗСА та ширити славу українського клясичного співочого мистецтва", — виясняє він нам із усміхом.

„А відтак я буду далі працювати над моєю особистою кар'єрою", — продовжує він свої думки, — бо мені здається, що коли я завжди підкреслюю, що я українець та таким мене визнають у всіх операх та у всіх рецензіях, я тим вмощую дорогу для інших українських співаків у широкій світ, а тим і славу для укаїнців. Ми маємо багато добрих співаків в Україні, лише досі світ мало знав про них як про українців. Тепер прийшла наша шанса і ми мусимо її якнайкраще використати. Може я в тому своєю працею допоможу? — В. Гришко говорить з таким глибоким переконанням, що ми впевнені в його успіх не лише на сцені, але й саме в ділянці ширення українського співочого мистецтва у цілому світі. Ми пригадуємо і колись світової слави наших співаків — Олександра Мишугу чи Саломею Крушельницьку і віримо, що В. Гришкові вдасться зайняти у світі подібне місце для України.

Концерт київського хору „Думка" у Пармі

Заходами Українського Народного Союзу в ЗСА, Конґресу Українців Канади, Торонто, Міністерства Культури України і при співпраці хору „Думка" з диригентом Гречинським, Ню Йорк та технічного координатора Подорожуючого Бюра „Сковпе" з керівником Марійкою Гельбіґ, Київський професійний хор „Думка" зі солістами приземлився українським літаком „Україна" в Ню Йорку 1-го грудня 1992 року, в цілі мистецьких гастроль по більших містах ЗСА і Канади. Дебют почався таки в Ню Йорку. При співпраці місцевого УЗО в Клівленді, Парма, хор „Думка" разом зі солістами влаштував величавий концерт у Пармі, в залі середньої школи „Нормадні", о год. 7:30 вечором, 8-го грудня 1992 року. Це перший раз, що такий чисельний хор прибув до нас із самостійної України (біля 70 членів з солістами) і з виїмково клясичним репертуаром, високопрофесійними співаками та чотирма світової слави голосами: Людмилою Ширіною, сопрано з Одеси, Неонілою Козятинською, мецо-сопрано, Львів, Ігора Кушплєра, баритона, Львів, і Володимира Гришка — тенора, Київ. Хор є музикально збалансованим і солісти доповнюють себе не тільки голосово, але й географічно, бо в цім аспекті творять наче синтезу, гармонійне пов'язання сходу і заходу України. Керівник хору маестро Євген Савчук є уродженцем Буковини. Йому тільки 45 років. Він закінчив Консерваторію у Києві і має всі вальори непересічного музиканта, педаґога, диригента і композитора. Він є диригентом хору від 1984 року.

Солісти, оперні співаки виступали вже в різних операх і на концертових естрадах не тільки України, але й за кордоном та дістали багато міжнародніх нагород. Наприклад, тенор Володимир Гришко недавно співав у Вашінґтонській опері і грав головну ролю в „Царській Нареченій" Римського-Корсакова і мав дуже похвальні рецензії. Програма концерту була клясична. Проспівано до 20 пісень, переважно з різних опер, як: „Набукко" Верді, „Дон Жуан" Моцарта, „Севільський голяр" Россіні, „Норма" Белліні, „Аїда" Верді, „Дон Карльос" Верді, „Стабат Матер" Россіні. В цих піснях виступав хор зі солістами у формі соль, дуетів, терцетів і квартетів. Відспівано ці пісні ориґінальною, італійською мовою.

В другій частині концерту співано пісні вже українською мовою. Хор зі солістами виконав по-мистецьки такі пісні: кантату Лисенка „Б'ють пороги". Далі йшла пісня „Туман хвилями лягає" з опери Лисенка „Утоплена", пісня з опери Данькевича „Богдан Хмельницький" зі сольом оперного баритона Ігора Кушплєра, „Тече вода в синє море", „Купальські пісні" Станковича зі сольозаспівом сопрано Валентини Іваненко. Співали і фінальну сцену із опери „Запорожець за Дунаєм" — Гулака Артемовського з бравурним сольовим виконанням тенора Володимира Гришка в супроводі цілого ансамблю. Включено в програму і кілька веселих та жартівливих пісень, як весільні пісні „Дримба" — Зубицького, „Ой дуб-дуб" — Рикова, та в'язанку гуцульських, бойківських і лемківських народних пісень.

На самому початку концерту відспівано „Воскресла", музика Євгена Савчука, „Многоліття" — Бортнянського і „Алилуя" — Генделя. Хор добре зіспіваний і здисциплінований, голоси творять музикальну цілість. Хористи глибоко розуміють зміст пісень і підпорядковуються їх надзвичайно тонкій інтерпретації диригента Савчука.

Дуже цікаво була виконана пісня „Думи мої" на слова Шевченка.

В першій частині концерту хор виступав у вечірніх строях, а в другій — у гарних національних строях. Хорові дуже делікатно акомпаніював Юрій Руцинський, а солістам — Наталка Гавриленко. Вони обоє абсолютно стояли на висоті свого завдання. Хочу окремо підкреслити колоритну і експресивну хорову солістку Валентину Іваненко. Незабутнім було її сопраноколоратурне сольо в супроводі хору. Вона своїм голосом справді і може змагатися з соловейком. Мабуть, не одному, хто слухав її, ввижалися солов'їні сади нашої України. Невимушений і спокійний спів Іваненко зворушив до глибини серця слухачів, і вони нагородили її бурхливими, довгими оплесками. На марґінесі хочу сказати, що Іваненко походить с Кирилівки, Шевченкового села і є навіть посвячена з родиною нашого Генія.

Я особисто маю невелике застереження. Тому, що програма концертів проходить під знаком першої річниці Незалежности України, то доцільне було включити до неї більше українських пісень. Погоджуюся, що теперішня програма „Думка" є більше розрахована на чужинецьку публіку та рецензентів. Але чи можна забути, що українська музика має гідний світу репертуар? В конклюзії треба підкреслити, що концерт хору „Думка" з Києва влив у наші серця ще більшої духовної наснаги, а також дав можливість чужинцям відчути великий музично-вокальний потенціял нашого народу. При кінці концерту відспівано український національний гимн „Ще не вмерла, Україна". Це був своєрідний шедевр клясичної оперної і камерної музики.

Опісля голова УЗО мґр Василь Ліщинецький склав усім виконавцям сердечну подяку та побажав успіхів маестрові Євгенові Савчукові. З черги також склали привіти д-р Махлай від капелі бандуристів і Ліда Середа від українського православного собору св. Володимира у Пармі. Дівчатка традиційно вручили диригентові і солістам китиці квітів. Піднесені на дусі слухачі розходилися домів. Щасти Боже, київській „Думці" в концертовому турне!

Д-р Володимир Боднар

У ТРЕТЮ
БОЛЮЧУ
РІЧНИЦЮ
ВІДХОДУ
У ВІЧНІСТЬ
мого
дорогого
МУЖА

бл. п.

ВАСИЛЯ ПАПІЖА

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

16-го січня 1993 р. о год. 8:30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя в Дітройті, захід

На Україні:

в церкві св. Юра, Львів;
Новосілка: Рождество Пресвятої Богородиці;
Зарваниця та Вудстак, Канада.

Прошу згадати покійного в цей день у своїх молитвах.

Дружина — ОЛЕНА

Ділимося сумною вісткою з членами Української Вільної Академії Наук у Канаді і ЗСА, з друзями та знайомими, що 5-го листопада 1992 р. в Вінніпезі, на 84-му році свого прикладного життя, відійшов у вічність дійсний член і довголітній член Президії УВАН у Канаді, відомий кооперативний діяч в Україні та діяспорі

св. п. інж.

АНДРІЙ КАЧОР

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Президія УВАН у Канаді

Вінніпеґ, 5-го листопада 1992 р.

Повідомляємо наших приятелів і знайомих, що 9-го грудня 1992 р. відійшла від нас у вічність на 64-му році життя

наша найдорожча і незабутня

ДРУЖИНА, МАМА і БАБУНЯ

бл. п.

ЛЕСЯ БАРАНИК
з дому ПОЦІЛУЙКО

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 12-го грудня із української католицької церкви св. Йосафата, Воррен, Миш. і похована на цвинтарі Воскресіння.

Залишила у глибокому смутку:

мужа — ЮРІЯ
дочку — ІРЦЮ з мужем ЗЕНКОМ
сина — АНДРІЯ
сина — АДРІЯНА з дружиною ДЖОВН
і внуком ХРИСТІЯНОМ
та ближчу і дальшу родину в ЗСА, Канаді та Україні

Дня 17-го січня 1993 р., у сороковий день відходу у вічність бл. п. ЛЕСІ о год. 8:30 ранку буде відправлена **СВЯТА ЛІТУРГІЯ** в церкві св. Йосафата у Воррен, Миш.

У невимовному смутку повідомляємо родину, приятелів і знайомих, що у п'ятницю, 18-го грудня 1992 р. відійшов у вічність на 93-му році життя

наш найдорожчий ВУЙКО

бл. п. інж.

АНТІН ЯРЕМЕНКО

хорунжий Армії УНР, нар. 17-го грудня 1899 р. у Вільховім Розі, Харківщина, Україна.

ПАРАСТАС був відправлений в неділю і понеділок, 20-го і 21-го грудня 1992 р. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН відбувся у вівторок, 22-го грудня 1992 р. з української православної церкви св. Вознесення, Мейпелвуд, Н. Дж. на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

племінниці —
ЛІДІЯ ЛИСАК з мужем БОГДАНОМ
і дітьми:
ІРЕНА ЯВОРСЬКА з мужем
ЯРОСЛАВОМ і дітьми
ІРЕНА ГЕРМАНСЬКА з мужем
КЛЕРЕНСОМ і дітьми
племінники —
ЯРОСЛАВ СИТНИК з дружиною
ЕНМАРІ і дітьми
ЮРІЙ ТЕРЕЩУК з дружиною
МАРҐАРЕТОЮ і дітьми
та ближча і дальша родина в Америці й Україні

Відзначення 50-річчя УПА в Гамилтоні

Кожне святкування, кожну імпрезу можна вподібнити до виступу симфонічної оркестри. Успішність виступу залежатиме від програми, від виконавців і працівників „за кулісами" і, врешті, від оркестрації цілої події. З такої точки зору бенкет-святкування з приводу 50-річчя створення Української Повстанської Армії, що відбулося 14-го листопада в Українському Культурному Центрі в Гамілтоні, було успішне в усіх вище згаданих категоріях.

Програма включала святочну доповідь Левка Лук'яненка, амбасадора України в Канаді, музичний виступ О. і Н. Кречковських, як також „двох Оксан", відзначення абітурієнтів і вчителів Курсів Українознавства ім. Т. Шевченка, бенкет і забаву. Всі ті точки були вміло оркестровані Лідою Нарожняк, головною режисеркою того вечора, при допомозі Галі Луцик-Ґіжин і Богдана Кульчицького, голови Українського Культурного Центру. Привітання від д-ра Ігоря Чорнейка, голови КУК в Гамилтоні, представлення доповідача Богданом Бараном і молитви, проведені о. митр. Романом Ганкевичем, були належно змістовні і нерозтягнені. Мабуть найбільш важливим моментом було представлення колишніх воїнів УПА серед присутніх — проф. П. Потічного, С. Яворського, Б. Пасічника і М. Пашинської.

Музична інтерлюдія включала фортепіяновий шедевр М. Лисенка з його увертюри до опери „Тарас Бульба" і „Запорожський марш", музика Ф. Теличка, у виконанні маестрів Кречковських. Приємною несподіванкою був дебют Оксани Кравчук і Оксани Павлишин з піснею у власній композиції про УПА „На лісі, на полянці..."

Окремою точкою в програмі було представлення випускників Курсів Українознавства: Олександра і Ореста Іскатів, Юрія Логіна, Адріяна Небесного, Михайла Стеція і Соні Семчишин. При тій нагоді Володимир Петлюра, голова об'єднаної української кредитівки, вручив нагороди абітурієнтам, а студенти попрощали з відходом з посади довголітню дире кторку курсів Катерину Онуфрик.

Доповідь Левка Лук'яненка була тематично розгорнена в кількох площинах. Розуміючи вагомий внесок УПА у визвольній боротьбі України: „без УПА ми б не мали сьогодні незалежної України", — доповідач однак визнав, що в східній Україні ця боротьба ще відповідно не оцінена, що український уряд ще офіційно не признав воїнам УПА належної пошани. Амбасадор з прикрістю ствердив, що емблема поневолення України, серп і молот, дальше стоїть на будинку Верховної Ради в Києві, як також на гудзиках одностроїв українських військовиків, хоч він оправдував такий стан браком фондів і фахівців.

В дальших зверненнях Левко Лук'яненко закликав до збереження української ідентичности в Канаді, до активнішого спілкування з незалежною Україною, до економічної співпраці і допомоги. Як дипломатичний представник українського уряду, він, розуміється, не міг дозволити собі на які-небудь критичні вислови в його сторону.

Після офіційних промов слідувала весела забава. Українська громада міста Гамилтону достойно відзначила знаменну дату в історії України і також тепло вітала першого амбасадора України до Канади.

Юрій Ганас

„Пече моя гірка сльоза"

(Закінчення зі стор. 2)

У деяких віршах Атени виняткова образність, якою вона по-справжньому очаровує читача:

Вечір завис
на серпі місяця
що сипле
з рогу достатку
зоряні зблиски
сподівань.

У короткому вступі, який поетка назвала „Дещо про себе саму", вона розповіла нам, що не любить дат. Це ж не новина, це в основному прикмета майже кожної жінки. Цікаво, як вона образово усвідомила Бога. Ще маленькою розхворілася і тут біля своєї постелі побачила маму, що молилася і плакала. Наскрізь набожно згадує вона і Свят-Вечір. Це вечір молитви, таїнства, побажання усім добра і волі, взаємне прощення. Великдень, поетка звязала з церквою сяючою свічками, з світанком, дзвонами, запахом воску, весни і отим могутнім „Христос Воскрес". Атена Пашко почала писати вірші дуже рано, тоді, коли навчилася тримати олівця. Україну опізнала від народження... Вже малою бачила кров... Бачила вбитих повстанців, над якими знущалися... Вкінці вона гірко відчуває втрату батька, а потім синочка. Витримати серед таких обставин допомогла їй пізніше доня.

У збірник ввійшли чотири статті: „І зустрілася втретє...", „Синявська трагедія", „До публікації творів Володимира Іванишина" та „Катерина Зарицька в житті й боротьбі". Вони написані в стилі есеїв. Тут зібрано, чи вдало систематизовано і викладено не стільки в науковій, як у белетризованій формі більш-менш відомий, а то й часом забутий матеріял. На окрему увагу заслуговує стаття „Катерина Зарицька в житті і боротьбі". Це праця серйозного характеру і такої ж сумлінности, що вона і зараз на часі. Вона є добрим внеском у справу вивчення вкладу Зарицької у визвольну боротьбу українського народу.

Альбом фотографій досить багатий. Він обіймає п'ять сторінок. Тут є деякі цінні знімки як Атена Пашко з батьками, відвідини чоловіка на засланні в Якутії. Літо 1978 року, Атена Пашко з родиною, Під час засланської відпустки Івана Світличного в Києві (помер у Києві минулого 25-го жовтня на 64-му році життя), Борис Антоненко-Давидович з Атеною Пашко під час приїзду до Львова. Грудень 1978 року, Свято 51-ої річниці Карпатської України, похід до могили Карпатських січовиків. Хуст, Закарпаття, 25-го березня 1990 року, Ланцюг єднання України. Львів, 17-го вересня 1989 року тощо.

У цілому збірка читається легко, виклад думок ясний. У ній є один поважний мовний огріх, а саме, „хрестів Хіросіми", повинно бути „хрестів Гірошіми".

Підсумовуючи, хочемо сказати, що поетка виявила у цій збірці повне розуміння свого завдання і вклала в неї чимало праці, зокрема у свої вірші та оформлення статтей. Збірка „На вістрі свічки" є відрадним явищем в ознайомленні діяспори з поетичним надбанням Атени Пашко та, безумовно, сприятиме дальшому освоєнню та вивченню її творчости. У рецензованій збірці словесник і шанувальник потужного поетичного слова знайдуть багато корисного й цінного.

А. Дербіш — у першу річницю смерти

Живемо у вирі поспіху, який мов швидкий гірський потік несе нас до чергового дня, щоб відновили ми у ньому наші зусилля, наш талант, наші надії. Але у якусь назначену годину, яка нам усім колись трапиться, на таємний заклик наша душа залишає тіло та торкається вічности.

Сьомого грудня 1991-го року, о 4-ій год. ранку, перестало битись серце мого друга з юних літ, визначного співака Антося (так його усі звали) Деребіша. Так дивно обставини зложились, що в цей самий день, коли я довідався про його несподівану смерть, отримав від телефонічної компанії рахунок за розмову з ним три тижні перед його смертю, яка тривала 23 хвилини... Цей рахунок зберіг я собі до сьогодні. Ми говорили про сучасне, згадували минуле, жартували. Антось, як звичайно передше, запрошував мене знову відвідати його в Торонто. Голос його у телефоні звучав бадьоро, майже так само гарно, як він співав. Вислів автора статті колишніх членів хору „Ватра" у „Свободі" із 8-го січня 1992 р. у некролозі п. н. „І соловейко вже заснув" не був переоцінкою Антосевого великого голосового таланту.

Після закінчення 2-ої Світової війни, Дербіш був найкращим солістом у чоловічому хорі у Вілляху, Австрія, під дириґентурою М. Проценка, пізніше проф. В. Тритяка та проф. Л. Туркевича, бурю оплесків завжди отримував під час наших концертів у Каринтії за його баритонове сольо у піснях „Ой зійшла зоря" та „Гуляли-гуляли". Пізніше із хористами переїхав до Бреґензу, де засновано славний хор „Ватра" під дириґентурою проф. Л. Туркевича, а пізніше О. Садовського. Переселившись із дружиною Дарією, із Зарицьких, до Канади, ще деякий час знову співав у хорі „Ватра", а пізніше був членом і головою дивізійного хору „Бурлаки" в Торонто. Із цим хором відвідав нашу вільну Україну.

Особливо виявив свій великий голосовий талант пок. Антін Дербіш піснями, наспіваними на платівки естрадної музики гарних танг, вальсів та фокстротів, композиції майстрів того жанру, Весоловського та Гумініловича. Однією з перших пісень, наспіваних ним на платівку ще 1950-их років, було прекрасне танго „Лети, тужлива пісне", яке до сьогодні є дуже популярним, бо текст цієї пісні поетичною фразеологією лучить нас через широке море і буйні вітри з далеким рідним краєм. Також заслуговує на особливу увагу гарне танго, муз. С. Гумініловича, слова Ю. Форися, „Вона не прийде". Ця пісня представляє весну, яка не прийде до полонених дивізійників в таборі Ріміні в Італії, бо „дроти кругом", а весна не хоче втратити волі, вона „тільки всміхнеться і зникне неначе у сні"... Цю тужливу пісню Антось як колишній дивізійник інтерпретує дуже гарно, з дійсним відчуттям. Й інші шляґери Антін Дербіш наспівав на платівки, наприклад, Весоловського: „Верба", „В альбом", „Ноктюрн", „Намалюй мені ніч", „В гаю", „Жоржина", „Кожний раз", „В кафе", „Катеринка", та Гумініловича: „Тінь", „Ніч" „Ні, я забуть тебе не міг", „Будь зі мною", „Мрійлива ніч", „Ліхтарі", „Спомин", „Останнє танго".

Видається, що багато пісень наспівав Антось на платівки, але тепер, коли його не стало між живими, хотілося б слухати його ще багато-багато більше. Приємно є сказати, що завдяки сьогоднішній техніці можемо любуватись його винятково гарним голосом. Ліричний, непересічно милий баритон звучить дужо,а при тому ніжно і переконливо. Чітка дикція, усі крещенда чи притишення віддані із дійсним зрозумінням пісні. Відчувається в його голосі влучні інтерпретацію усіх химерних переживань радості чи туги. Належиться також відзначити, що Покійний був добрим українським громадянином, дуже радів, що його батьківщина здійснила свою мрію і стала незалежною. Був добрим товаришем життя своїй вірні дружині Дарці та батьком гарно вихованих дітей. Мав щирий характер, був дуже товариський і добродушний. Тому наше громадянство численною участю із помітною тугою звеличало його похоронні відправи.

Ми, котрі з ним разом виступали на концертах та дружили, в цю першу річницю його смерти висловлюємо наше бажання, щоб ці пісні-мелодії, які Антось так відчутливо і сердечно вмів передавати, снували йому вічну колисанку безтурботного буття у позазоряних просторах.

Любомир Калинич

Із грудневого...

(Продовження зі стор. 2)

Пригадую вересень 1974 року. Друг моєї молодости З.О. Крахмальникова, що десь, мабуть, у липні передала Андрієві Дмитровичу рукопис моєї книги „Енерґія проґресу", познайомила мене з професором В. Ф. Турчиним. Жвавий, рухливий Турчин тримав під пахвою мою „Енерґію проґресу" — він ознайомився з нею на прохання Сахарова, що прочитав її раніше. О другій годині на квартирі Сахарова мало відбутися обговорення моєї праці. На наш дзвоник двері відчинив високий, русявий чоловік з добрим розумним обличчям. Привітно посміхаючись, запросив до господи. Вона була до того скромна, що її можна назвати убогою. Власне, ця двокімнатна кватира належала не академікові, а його дружині Єлені Боннер, з якою Сахаров нещодавно пошлюбився.

Його перша дружина померла, свою квартиру і дачу Андрій Дмитрович залишив уже дорослим дітям, які не поділяли його поглядів. Прийшов до Єлени з валізою в руках, аби стати шостим мешканцем у крихітній квартирці. Тут жили мати нової дружини, її дочка з чоловіком і дитиною, а також сама Єлена. Отож на багато років маленька спальня стане для молодого подружжя і кабінетом, і вітальнею, й бібліотекою.

Саме тут і відбулося обговорення „Енерґії проґресу". Сахаров щойно повернуся з лікарні, де йому було видалено апендикс. Він сидів на ліжку, мені знайшовся стілець, а Турчин примостився на книгах, що були викладені на підлозі у вигляді стільця. Є. Боннер, яка вочевидь також була ознайомлена з моєю працею, стояла в дверях, зіпершись спиною на одвірок. Рукопис лежав перед Сахаровим на ліжку. Саме в такій атмосфері й відбулося обговорення, що тривало понад дві години.

Продовження буде.

Зосередженість...

(Закінчення зі стор. 2)

Провідний американський стрибун з жердкою Корі Тарненнінґ, висловлюючись надзвичайно позитивно про феноменальність нашого українського чемпіона Сергія Бубку і порівнюючи його з іншими світовими спортовцями завважив, що він найсильніший ментально і є попереду кожного, якщо йдеться про першенство у вигранні і потужності зосереджености.

Та, на жаль, не повелось Бубці на Олімпіяді в Барсельоні. Тут його завело... саме зосередженість. Цікаве з бизнесової точки зору, що Бубки спонзор, відомий із спортового взуття „найк" не завівся, бо для реклямових цілей ще заздалегідь зосередив був увагу на інших змагунах ігрищ. Чотирьох з них стали першунами... Для Бубки — це не означало кінець кар'єри і кінець поважних грошових винагород. Вкоротці, бо, після „нещасливої" програної медалі — він відзискав знову зосередженість, бо побив свій світовий рекорд у Падуї, Італія, а відтак ще його поправив у Токіо — Японія.